

RØIN

HELTEN PÅ VIDDA

AKTE GIETEGÆRJA BOVTSENBEARKOEN
MAARKEDEN BÏJRE

JOHN ANDERS LIFJELL, BOVTSENBEARKOEN MAARKEDEMOENEHTSEN ÁVTEHKE
GUVVIE: RUNE MULADAL

SISVEGE

1 AARVOESVAALHTESE: VAERESTE BUARTAN	S.5
2 UTNIJEN BĪJRE: BEAPMOE HISTOVRIJINE	S.11
3 PROFFEMAARKEDEN BĪJRE: ÅASAVOERKES, MEN TJETSKEHKE	S.17
4 SKRAEJRIE: NJAEKIES BEAPMOE JĪH HIJVEN VAAJESH	S.21
5 AKTE DAERPIES LAAVENJOSTOE: BÅATSOEBURRIEH JĪH BOVTSENBEARKOEN MAARKEDEMOENEHTSE	S.25

GIERIES BÅATSOEBURRIE

Gaajhkh mijjeh mah bovtsine jĪh bovtsenbearkojne berkĪeh, daejrebe mijjeh akten hearskoes beapmoen bĪjre soptsestĪbie, jĪjnĪh kvaliteetĪgĪjmĪe jĪh nuepieĪgĪjmĪe. MĪjĪen tĪāenghkĪes haesteme lea baajedh utnĪjĪdie aaj dam damtedh.

UtnĪje bĪjremebearkoem, ruaksĪam jĪh soenh-āedtĪjĪeh nĪktĪe gosse dam āādtĪe, men varke maahta bovtsenbearkoem «āajaldĪdh» gosse eah hĪehpede dam bovresne gaavnh, jallh leah guessĪne aktene restaurantesne gusnie gāassohtāĪjĪa beapmoeh bovtsenbearkojne raereste.

MĪjĪeh mah leah Bovtsenbearkoen maarkedemoenehtsisnie edtĪebe maam akt daejnie darĪodh – jĪh sĪjhtebe dam dĪjĪjne ektĪne darĪodh, mah bovtsĪgĪjmĪe ĪĪehtelĪeh. Syjhtedasse daejnie maarkedegĪetegāĪrĪjne lea vuesĪhtĪdh gaajhkh lĪhtsh aarvoesvaalhtesisnie, aaj bāatsoeburrieh, maehtĪeh tsevtseĪdh guktĪe jeenjeĪh bovtsenbearkoen mĪetĪe ĪĪhtĪeh, jĪh guktĪe vielĪe aaj maarkedesne duakasāvva. JĪh jalhts maarkededoekeme jĪh soptsestĪmmĪeh histovrĪjĪen bĪjre leah vĪhkeles daennĪe barkosne, dĪe aaj meĪtĪe bearkoe gāāvnese, gāessĪe leekedimmĪe, guktĪe jurĪĪehtĪmmĪesĪeltĪgĪjmĪe, deallahtĪmmĪeĪgĪjmĪe jĪh āesĪestāĪjĪajĪgĪjmĪe soptseste mah vaaroĪde maarkedese buektĪeh.

Bovtsenbearkoen maarkedemoenehtsen mandaate lea hĪjven tsāatskelesvoetem sjugnĪedĪdh, jĪh sĪĪjĪhme bĪevnesh bovtsenbearkoen bĪjre maarkedesne geerĪhtĪdh. DellĪe vĪhkeles dah jurĪĪehtāĪjĪesĪelth, deallahtāĪjĪah, bovrh, byōpmedssĪjĪjĪeh jĪh bāatsoeburrieh aaj daejnie vĪehĪehtĪeh.

NaemhtĪe dĪe sĪjhtebe illedahkh āadtĪodh goh læssanamme doekeme – jĪh hĪjven tsāatskelesvoete.

John Anders Lifjell
Ávteħke, Bovtsenbearkoen maarkedemoenehtse

01

VAERESTE BUARTAN

Aarvoesvaalhtsem guarkedh – bovtsenbearkoen vaanterdimmie vaereste beapmoebuartan- aktem murreds goerkesem vadta dej haestemi bijre mejtie tjuara raerieh gaavnedh jis edtja doekemem lissiehtidh nörjien maarkedesne.

DAH STOERRE TAALLH ¹

Ovrehde 550 eadtjohke sijten aajhterh Nörjesne, medtie 3100 båtsoealmetjigumie sijti nuelesne.

Dej minngemes jaepiej dle medtie 250 000 bovtsj gijredåehkesne orreme.

Gijredåehkesne medtie 74 % aaltoeh, 20 % tjormh jñh 6 % sarvah.

Jaepien tjirrh dle dñhte gaskemedtien leekedimmielåhkoe abpe laantesne 33 % gijredåehkesne. dle medtie 85 000 bovtsj leekeme dej 5 minngemes jaepiej. Gosse gaskemedtien væktoe lea 22,5 kg, dle leekedimmievehka 1900 tonn sjædta. Dæhtie vehkesne båtsoealmetjh 300 tonn leekedieh jñtse åtnose jñh doekemasse lihkemaarkedese fierhten jaepien.

LEEKEDIMMIE JOEKEDAMME LAANTEBIELIDE

Mijjeh maehetebe båtsoem Nörjesne göökte dajvine juekedh: noerhte jñh åarjel.

Dejnie noerhtemes dajvine – Narviken luvhtie jñh vijriesåbpoe noerhtese – medtie 73 % gaajhkijste bovtsijste leekesuvvieh.

Medtie 27 % dejnie åarjemes dajvine leekesuvvieh. Gaajhkijste bovtsijste mah leekesuvvieh noerhtene jñh åarjene 70 % miesieh.

LEEKEDIMMIEVEAHKA AKTÖÖRI JÑH LAANTEBIELIEN GASKEM JOEKEDAMME

Fierhten jaepien dle mahte 1600 tonn niestijste juhtieh 21 vihtesjadteme leekedimsgætiej tjirrh Nörjesne. Taallh vuesiehtieh man jñnjñ tonn såemies dejstie stööremes sieltijste åestieh jurjiehtæmman.

NOERHTENE

AAGE PEDERSEN AS	710 TONN
VARANGER VILT AS	130 TONN
MT-SLAKT AS	70 TONN
ANDRE	190 TONN
ÅLLESTH	1100 TONN

ÅARJENE

STENSAAS REINSDYRSLAKTERI AS	230 TONN
ARCTIC REIN OG VILT AS	70 TONN
MIDTNORSK MOBILSLAKT	70 TONN
NORTURA	70 TONN
JEATJAH	60 TONN
ÅLLESTH	500 TONN

¹ Gaaltije: Totalregnskapet og Ressursregnskapet for reindriftnæringsen.

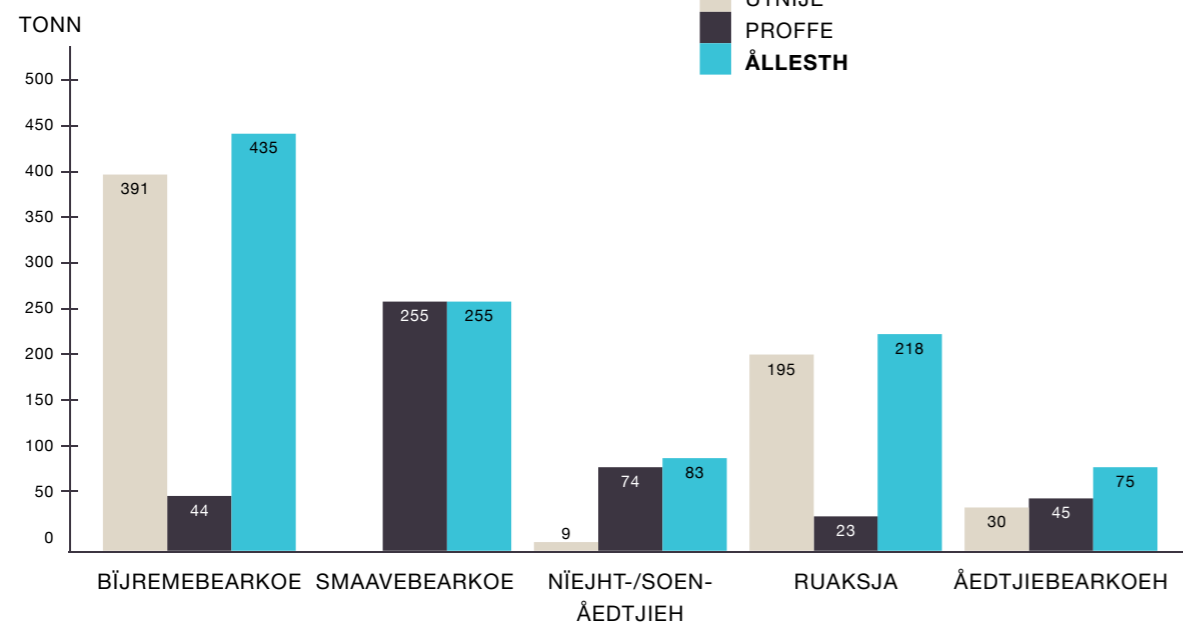
MAARKEDE TAALLINE ²

Akten iemie jaepien die ovrehte 1100 tonn bovtsenbearkoste maarkedese seedtesuvvieh goh dorjesh mah leah joekehts mearan jurjiehtamme.

Privaatemaarkedede lea áajvahkommes utnijn mah bearcoem bovresne áestieh. Dah jeanatjommes bovrh leah viedteldahkesne aktine daejstie vijhte svaalhtesijstie bovremaarkedesne.

JOEKEDIMMIE BOVREMAARKEDESNE

NORGESGRUPPEN	37,5%
COOP	23,5%
REMA 1000	21,5%
ICA	14%
BUNNPRIS	4%

² Gaaltije: *Dagligvarerapporten 2012, biehkje dehtie Nilsen as*

³ Gaaltije: *Nortura Totalmarked*

Mijjeh gujht maehtebe aerviedidh doekeme bovtsenbearkoste prosenten mietie seammlaakan juakasávva svaalhtesi gaskem.

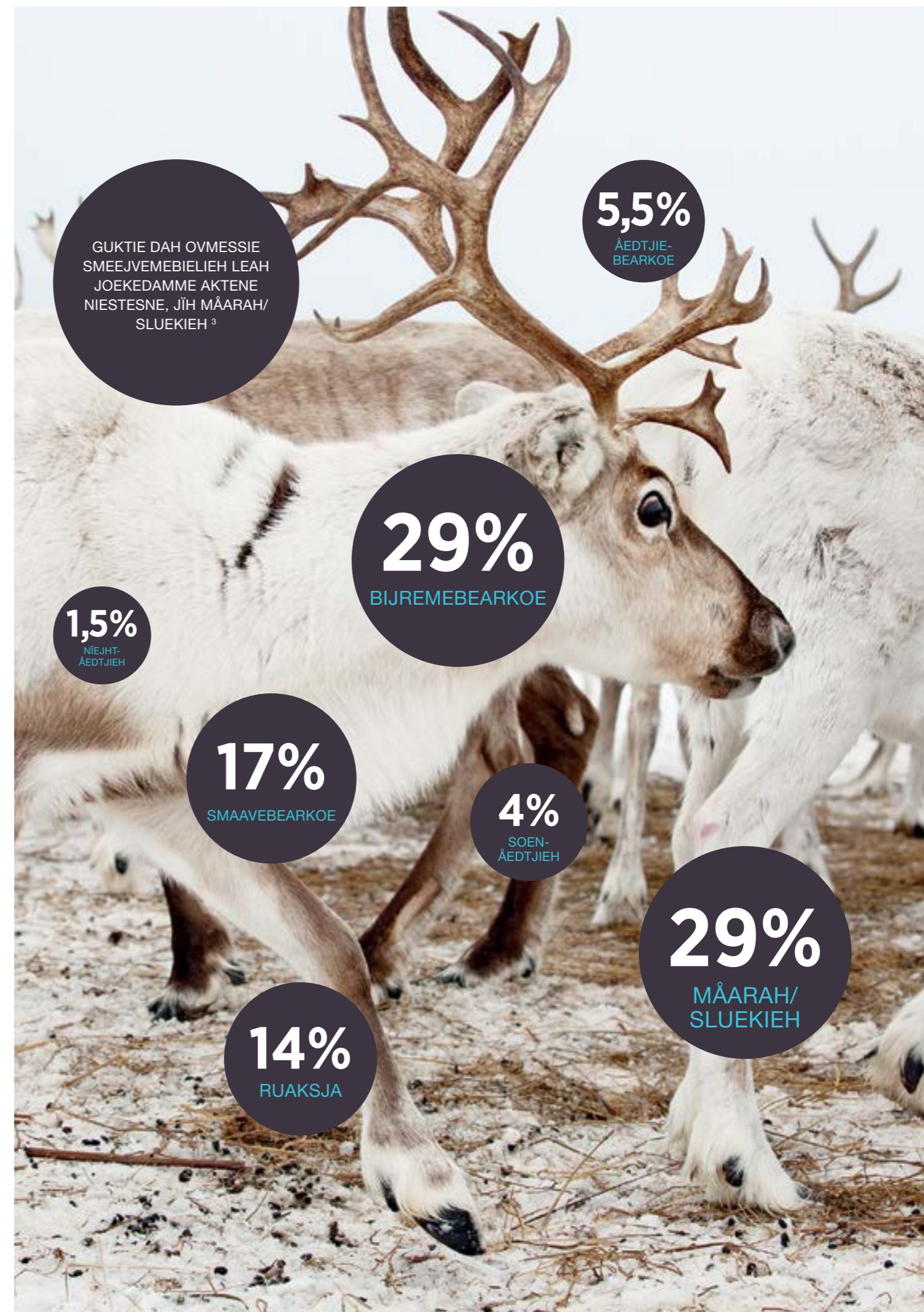
Proffemaarkedede lea industrije, hotellh, restauranth jĳh catering.

Diagramme vuelielisnie aktem aarvehtsem vuesehte guktie joekedimmie lea bearkoste proffe- jĳh privaate-maarkedesne, juakeme bearcoesáarhten mietie:

Smaavebearkoe áajvahkommes dorjemassese jáhta goh Joika-gaamsoeh, gejhkiegoervh jĳh bearcoegaamsoeh/karbonaadh.

Lissine die medtie 34 tonn jeatjah dorjesijstie maarkedese juhtieh.

UTNIJE
PROFJE
ÁLLESTH

VAERESTE BUARTAN

AKTE GRAFISKE GUVVIE
BOVTSENBEARKOEN VAANTERDIMMESTE
VAERESTE BEAPMOEBUARTAN.

GÏJREDÅEHKIE

ÅLLESTH 250 000 BOVTSH
74 % AALTOEH
20 % TJORMH
6 % SARVAH

MAN GELLIE BOVTSH LEEKEDÆMMAN

85 000 BOVTSH
ÅLLESTH 1900 TONN BEARKOE

MAARKEDESE

1600 TONN 21 VIHTESJADTEME
LEEKEDIMSGÅETIEJ TJIRRH

SVEEJVEME BOVTSESTE
NIESTIEH BIELELEN
MÅARAH/SLUEKIEH
= 1 100 TONN

BOVRESVAALHTESIDIE

9 TONN SOENH'ÅEDTJIEH
391 TONN BIJREMEBEARKOEH
196 TONN RUAKSJAH
30 TONN ÅEDTJIEBEARKOEH
+ SMAAVEBEARKOE

BÅATSOEALMETJASSE

300 PRIVAATE ÅTNOSE JÏH
DOEKEMASSE LIHKE
MAARKEDESNE

HOTELLH, RESTAURANTH JÏH CATERING

74 TONN SOEN'ÅEDTJIEH
44 TONN BIJREMEBEARKOE
23 TONN RUAKSJAH
45 TONN ÅEDTJIEBEARKOE
+ SMAAVEBEARKOE

BUERTESNE

BEAPMOE HISTOVRIJINE

Dah nöörijn utnijh leah beapmoen tjiirrh aktene guhkies «ålkoelaanten» fealadimmesne orreme. Daelie mijjeh dam nöörijn tjöövkem garmerdeminie. Iemie navradahkh, tjjelke beapmoe, aerpievuekie jñh histovrije daamtaj vihkielåbpoe sjïdtieh nöörijn jñh noerhtelaanti beapmoekultuvresne.

Bovtsenbearkoe iemielaakan sjeahta smaahkosne Nöörieste.

Nöörijn maarkedesne dle otnjege tjiölkehke utniji gaskem: Tjetskehkevoete jñh iedtje beapmoen bjiire leah stoerre jñh sjïdteminie. Seamma tjiijn dle aerpievuekieh, navradahkh, ånehksvualkeme beapmoe jñh kvaliteete stuerebe tjåatskelesvoetem åadtjoeh. Almetjh byjresem, beapmoeh aktine seedtjiniie jñh voenges viedteldimmiem krööhkestieh.

Naan luhkiejaepien gietjeste dle aejlegen aerpievuekien gaskebiejjebeapmoe lij ruaksja, akte kruanesaate jñh smeale. 70-låhkoen dle Nöörije pizza'ine åahpeni, jñh 80-låhkoen doekoe dle dovne stuerebe iedtje jñh faalenasse sjïdti eksotiske beapmojste, beapmoeh mejtie almetjh Nööriese aarebi eah lin vuajname goh akte bielie sijnen tjöövkeste.

90-låhkoen minngiegietjesne jñh 2000-låhkoen aalkoelisnie dle nöörijn produsenth dååjrin naakedem dehtie seamma tjåatskelesvoeteste. Aktöörh goh Stangekylling, Grøstadgris jñh Gourmetlam Hallingskarveste tseegkesovvin ihke dah leavloem bjiijn iemie dorjemassese. Daate våaromem vedti akten veele ussjedamme mierhkevaaroebigkemasse jñh histovrijesoptsestæmman maarkedesne.

ANNJE DLE «LIHTIES» VIHKIELOMMES

Læjhkan dle gujht saatnan, gosse nöörijn almetjh bovresne minnieh beapmoeh åestedh, dle daamtaj åasa dñhte mij veeljemidie stuvrie. Mijjeh libie akte dejstie laantijste Europesne gusnie årojh vaenemes beetnegh beapmose nåhtadie, gosse baalhkinie vierteste.

Dannasinie akte haesteme djiirem åehpiedehtedh, bovtsenbearkoe lea dñhte onne lissie, dovne smaahkoe jñh kvaliteete, mij åasam reaktöe dorje.

Bovtsenbearkoen naa jolle åasa dej minngemes jaepiej, lea doekemem haesteme jñh bearkoen gaajtjemenuepieh måakoedamme viertiestamme jeatjah bearkojne «vijretjiertesne»: sarve, sjåarhta jñh laampe.

Dñhte ållesth åtnoe bovtsenbearkoste Nööriese daan biejjien, medtie 1100 tonn, lea naa vuelege. Muvhten jaepien gietjeste dle gaskem jeatjah vihtesti aktene goerhtimmesne maam Oppslysningskontoret for egg og kjøtt böökti, dñhte nöörijn utniji sæjhta vielie bovtsenbearkoem byöpmedidh.

Dah mah leah jueriedisnie mejtie sijhtieh bovtsenbearkoem nåhtadidh, soptsestin dej juerie lea åasese ektiedamme, mejtie bovtsenbearkoe gååvnese, jñh mejtie dah buektiehtieh bovtsenbearkoem eensilaakan jurjiehtidh.

Jeatjah baakoejgujmie dle ij leah ajve maarkededoekeme jñh histovrijesoptsestimie mah jååhkesjeh maam Ola jñh Kari Nordmann beapmoekaartese biejjeh. Kvaliteete, biävnes jñh biñkedassh, mejtie bearkoe gååvnese jñh mennie mieresne jaepien, jñh tsiehkies fierske jñh galmeme bearkoen gaskem leah aaj vihkeles.

GRAVET BOVTSENBEARKOE MANDELPEARINE JIH FRISKES RUCCOLINE
GUVVIE: OPPLYSNINGSKONTORET FOR EGG OG KJØTT

MIJ LEA VIHKELES UTNIJASSE?

– Mijjen dåårehtimmien mietie dle fer vaenie fierske bovtsenbearkoe maarkedesne. Im maehtieh mujhtedh mijjeh ibie buektiehtamme bearcoem doekedh. Mijjeh gaajhkem doekebe maam åadtjoe, jñ naa varke aaj.

Dam jurjiehtæjja jñ fierskevaaroen åvtehke Corey Proulx jeahta, Ultrabovresne Sandvika Storsenter'esne. Dihte soptseste dah gellie smeejvemebielieh bovtsese duekieh, joekoen niejht-/jñ soenäedtjeh jñ ruaksjah. Jñ goh gaajhkh jeatjehh dle Proulx aaj mïerhkesje almetjh bijremebearkoen mietie gihtjeh abpe jaepien.

– Mijjeh voerkes gogkoe bearcoem b'ejebe, Cory Proulx vihth, - jñ jåvli åvteli dle aktem jñtse sijjiem utnimh vijredorjesigujmie goh sarve, sjåarhta, laampe – jñ hævvi bovtsese. Jñ maam vœjnebe, jeenjesh leah eajhnadovveme bovtsenbearcoem åstedh guhkien åvtelen dah bovrese bætieh. Dellie aaj eah dam åasam dan jñnjem krøöhkh, goh gosse faahketji åestieh.

– Jis åestijh daejrieh maam edtjeh utnedh, åvtelen mijjese bætieh, dellie jeatjah baakoejgumie lehkie barkoste dorjesovveme. Men hævvi daate tsihkestahta mijjeh fierske bearcoem utnebe, maam dah ellen jeanatjomes sijhtieh, hijven kvaliteeteste, abpe

tjaktjeboelhken. Jis dam utnebe, dle manne eevre seekere mijjeh maehtebe vielie doekedh.

– Galmeme bovtsenbearkose dle vihkeles gogkoe bearcoem b'ejesovveme, jñ vihkeles dorjesidie bæjjese lutnjedh giengeles galmemeskaavtegihtie, guktie almetjh buektiehtieh vœjnedh. Men juktie jeenjesh leah eajhnadovveme bovtsenbearcoem åstedh åvtelen bovrese bætieh, dle mijjen barkoe lea åestijidie biñkedidh, mah eah fierske bearcoem gaavn. Dellie daamtaj åedtjeh, mejtie maahta varke leamkoetidh, mah duakasuvvieh, jñ åestijh tuhtjeh hijven mijjeh vœsiehtimmien gaavhtan maehtebe saarnodh galmeme bovtsenbearkoe ij dam nåakebe kvaliteetem åadtjoeh goh jñnje jeatjah bearcoem. B'evnesh båtsoeburrijste jñ deallahtæjijste leah jeatjah baakoejgumie naa vihkeles, Corey Proulx jeahta.

KVALITEETE JIH VEAHKA

– Mijjeh laavenjostebe båtsoeburriejgumie gosse lea deallahtimmien b'jre bovtsijste, Magne Strickert soptseste, Stensaas Reindyrslakteriesne Röörosesne. Dah leah leavloem b'ejeme govlesadtemasse jñ gaskesadtemasse båtsoeburriejgumie juktie maehtedh fierske bearcoem maarkedese faalehtidh gosse jeenjemes almetjh dan mietie gihtjeh.

– Dan åvteste dle maehtebe daelie fierske bearcoem deallahtidh medtie skïereden 10. b. raejeste jñ orrejaepien aalkoven raajan. Jñ nov lea badth eevre vihkeles varke aelkedh jñ jaabnan gihtelidh tjaktje doekoe; gosse jåvle geatskene jñ dihte aerpievœkien jåvlebeapmoe hælløjne jijhtieh, dle bovtsenbearcoem stoerre gaahrtjemem åådtje.

GAAHTJEME

Ij guhte tjoerh bovtsenbearcoem byöpmedidh, jñ dah gaahrtjijh leah jñnjh, stoerre jñ vœjkeles. Sarve jñ sjåarhte lea stoerre gaahrtjijh bovtsenbearkose, men nov lea dihte stööremes nuepie bielieh vaeltedh dehtie stoerre laampenbearcoemaarkedeste.

Fierhten jaepien dle gaskemedtien 5-6 kg laampste duakasåvva dan nöörjen utnijasse, goh viertiestimmie dle dihte ajve 200-300 gramh bovtsenbearkoste byöpmede.

JON-FREDE ENGDAL, DIHTE MIJ MAAEMO EELKI, IJ LEAH
JUERIEDISNIE: ALMETJH LEAH VYLJEHKE HIJVEN NAAVRADAHKI
ÄVTESTE MAEKSEDH. DIHTE VEANHTA NÖÖRJEN UTNIJH
AERPIEVUEKIEH ÄÄKTOEH.
GUVVIE: JO BENTDAL

KOLONIHAGEN – AKTE HIJVEN SIJJIE BOVTSESE

Jon-Frede Engdahl lea akte dejstie gründeristie Oslo-restauranten MAAEMO duekesne, mij aarebi nulle naestieh Michelin-guidesne utni jñ aadtjen göökte naestieh äadtjoeji. Dñhte aaj Kolonihagen tseegkeme, mij ekologeles beapmoem skaavteginie deellehte utnijidie Oslosne jñ Akershusesne. Lissine aktem bäähkesjimsgäetiem tseegkeme jñ lunsjem jñ gaskebiejjem gäässohte Kolonihagen Restaurantesne Frognerisnie Oslosne.

- Daate akte joekoen murreds boelhke beapmojne barkedh Nöörjesne, Engdahl veanhta.
- Aalkoivistie dle Frankrijhke dñhte, mij lij dñhte uvtemes beapmoelaante gaajhkijste.
- Mænngan dle leavloe Asijesne sjñditi, men gosse dñhte daanske restaurante Noma tseegkesovvi, mij lea «noerhtelaanti beapmo- nordisk mat», jñ mij daan biejjien lea akte dejstie veartenen bööremes, dle ahkedh jienebh eelkin dej skandinavijen laanti vööste vuejnedh. Aaj nöörjen utnijh unnebe iedtjem utnieh dennie eksotiske jñ ålkoelaanten beapmojne, jñ vielie dam nöörjen beapmoem gaerhtieh, dñhte tjielke jñ dah bæeries aepievuekieh.
- *Dovne bovtsenbearkoe jñ bäätsoe leah akte bielie daehtie histovrijeste jñ kultuvreste mejtie mov mielen mietie leah vihkeles mijjieh vihth aelkebe garmerdidh.*

VIELIE BĪEVNESH VIELIE DOEKEMEM VADTA

Engdahl jñ Kolonihagen leah jñtje botsenbearkoem beapmoekaarhtesne ätneme, mænngan goh akte dejstie deallahtæjjijste, Strøm Larsen, raeriesti dah edtjin bearkoem pryövedh Stensaasen luvhtie Röörosesne.

- Mijjieh aktem guapam ruaksjabearkojne äadtjoejimh, mij akten juriehtæjjese lea sagki

murredsåbpoe goh niejht-äedjtjeh, jñ aktem gaskebiejjiebeapmoem evtiedimh maam guessieh ojhte lyjhkin. Jñjtjehke bearkoem bissimh vuelegs temperatuvresne vuebnesne, goh akte äedjtjeh. Dle aktem kraavhtsem darjoejimh voerhtjenmuerjeste, aktem vijresmeelem portvijnine jñ aktem gaarhtsem syltadamme agurkeste. Minngemosth dle dam jordskokkine jñ bisseme kantarelligujmie gäässoehtimh.

Gosse gyhtjelassem äädtje mij lea daerpies jis edtja buektiehtidh utnijide jaehkiehtidh bovtsenbearkoen hearskoesvoetem, dle Engdahl ij leah jueriedisnie:
– *Mijjieh tjielkelaakan vuejnebe almetjh leah vyljehke hijven navradahki ävteste maeksedh. Daate hävvi tshkestahta hijven jñ fierske bearkoe bovrine gäävnese gosse almetjh dan mietie gihjtjeh.*

– Men manne vienhtem naakede destie mannasinie almetjh eah bovtsenbearkoem äestieh, lea vaenie daajroe maam edtjeh darjodh dejnie, jñ guktie edtjeh dam jeatjah smaahkoejgumie jñ navradahkigujmie aktanidh. Gaajhkesch daejrieh guktie edtjeh äedjtjebearkoem bissehdh, jñ dñhte pearajgumie jñ bernaise-smeeline sjeahta. Men jis ih daejrieh bovtsenbearkoem vijresmaakoem aarebistie, dle mejtie kräävvedh naa jñjnh beetnegh nåhtadidh aktene navradahkesne maam datne bñllh skeemmedh, Jon-Frede Engdahl veanhta, Kolonihagesne jñ Maaemo'sne.

03

PROFFEMAARKEDE

Proffemaarkedesne gusnie hotellh, restauranth j'ih catering (HoReCa) dah aktöörh leah unnemes seamma åsavoverkes goh private markede, men aaj tjetskehke, otnjegevoerkes j'ih ahkedh smaahkoeh j'ih navradahkh ohtseminie mah guesside aktem orre dååjresem vedtieh.

Daate markede stoerre j'ih gellielaaketje. Muvhtene lehkesne, goh restaurantesne Gamle Raadhus Oslosne, desnie bovtse beapmoekaarhtesne abpe jaepien. Såemies restaurantine dle kanne bijremebearkoem åadtjoeh muvhten aejkien, mearan mubpieh eah gåessie gænnah beapmoem bovtsenbearkoste gåassohth.

Restauranth leah vihkeles markededoekijh bovtsenbearkose. Dah mah guesside gåassoehdieh j'ih hijven daajroem bovtsenbearkoen bijre utnieh, gubpede bovtsh bætiedh, j'ih mej kvaliteeti bijre dah edtjiejh saarnodh guesside, dah varke ambasadöörh sjidtieh mah aktem guessiem skreejrieh bovtsenbearkoem gåetesne pryövedh gosse sjeahta.

ÅASA J'IH KVALITEETE

Dah mah siejhmemes lihemes gaskesem proffemaarkedinie utnieh, leah deallahtæjjah. Jan Jensen Køltzowen luvnie Oslosne guhkies dååjrehtimmiem åtna doekemistie bovtsenbearkoste restaurantide j'ih stoerretjöövkide. J'ih gosse gyhtjelassem åådtje mij lea d'ihthe mij nænnoste mejtie almetjh bovtsenbearkoen mietie gihtjiejh, dle ij leah jueriedisnie:

- Åasa iktesth vihkeles, j'ih dah mah daam bearkoem åestieh, leah almetjh mah leah vaane budsjedtine j'ih maarginine ryöknedh. Men daennie markedesne aaj restarurant gååvnesieh mah nuepieh utnieh navradahkh gåassoehdieh mah leah ånnetji dovrebe. Dellie hævvi vihkeles mijjese sjædta maehdedh bearkoem j'ih smeejvemebielieh hijven kvaliteeteste faalehtidh, gosse dan mietie gihtjiejh.
- Bovtsenbearkoen gahtjijh leah hævvi jeatjah vijrh, vuesiehtimmien gaavhtan sjårhtenbearkoe New Zealaanteste, j'ih hævvi laampe. Dan åvteste

dle joekoen vihkeles stieresne årroth tjaktjege aktine jaabnan faalenassine fierske hijven kvaliteetebearkojne, juktie hoksedh dah mah jeatjah gaavhtan lin sijhteme importeradamme rööpses bearkoem vuarjasjidh, bovtsenbearkoem vuejniedh goh akte tjelke alternatijve.

ORRESISTIE USSJEDIDH J'IH BÏEVNESH

Mearan utnijh daamtaj åedtjebearkoem, niejht-/j'ih soen-åedtjiem j'ih hævvi bijremebearkoem veeljiejh, dle proffemaarkede tjetskehkåbpoe jeatjah bielide bovtseste, Jan Jensen jårhka.

– Gellien aejkien sijhtiejh guesside maam akt faalehtidh maam eah maehdieh jeatjah lehkesne åadtjodh, dovne guktie beapmoem åehpiedahta, smaahkoe j'ih smeejvemebielie. Dellie vihkeles deallahtæjjah maehdieh deallahtidh. Gellien aejkien dle vielie bïevnesh bearkoen bijre, j'ih nuepiem åadtjodh båtsoeburriejgumie j'ih leekedimsgåetiejgumie soptsestidh, lin sijhteme stuerebe iedtjem j'ih nuepiem vedtedh ihke akte restaurante jallh stoerretjöövke lin sijhteme maam akt orre pryövedh.

Såemies jaepien gietjeste dle Køltzow bovtsenvaanghkom sov åestiejidie faalehti.

- Dah jeanatjommes lin åehpies dejnie aerpieviekien laampevaanghkine, j'ih sijhtin ojhte maam akt orre pryövedh. Daate akte suksesse sjidti, j'ih dælie jijnj vaanghkah bovtseste doekebe, Jan Jensen Køltzovesne minngemosth jeahta.

AKTE JURJIEHTÆJJA GOH SKRAEJRIE

Tjöövken ávtehe Svein Jæger Hansen Meyergården hotellesne Raanesne, lea dihte lihkemes Nöörje akten bovtsenbearkoen ambassadóorese báata. Guhkiem ávtelen dihte jurjietimmiegærjam Polarsirkelmat bæjhkoehiti jaepien 2007, jñh tjiijen dan mænngan, dle voenges navradahkh náhtadamme, gaskem jeatjah bovtse, hotellen restaurantesne.

Dihte álkoelaantesne minnie jñh bearkoen kvaliteeti bijre soptseste, dihte jñtsh jeerehtsh dorje báeries klassihkeristie, jñh orrelaakan ussjede juktie dejtie haestedh mah joe leah áehpies navradahkine aarebistie.

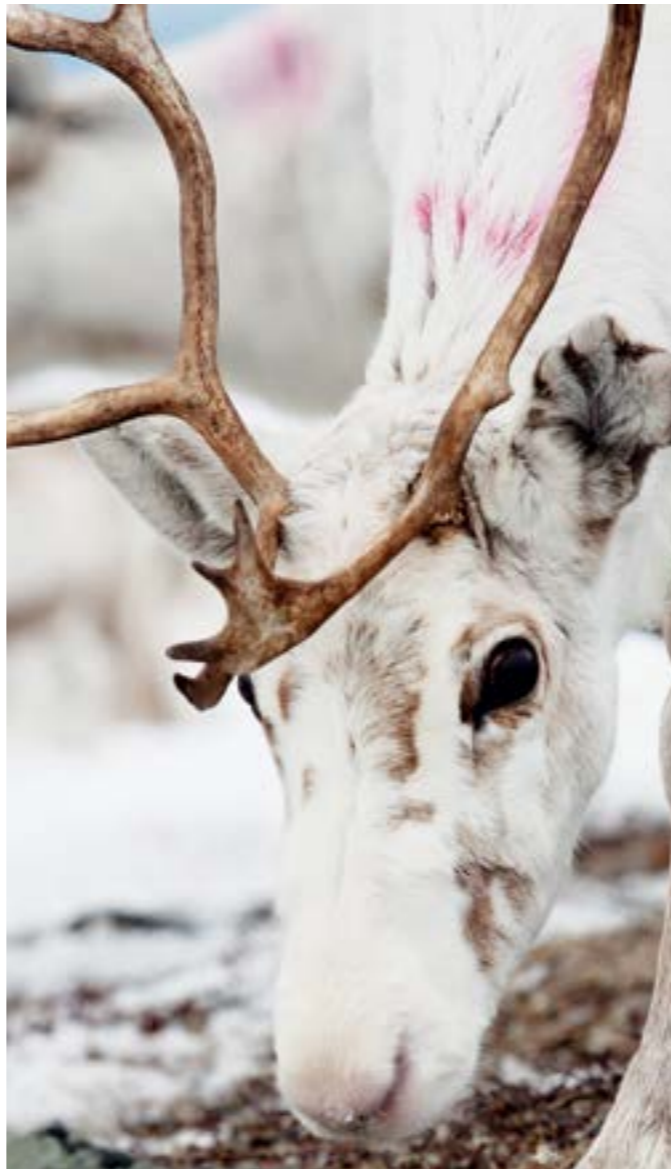
– Munnjien dle amma daate dan iemie smaahkoen bijre, dan saemien kultuvren jñh histovrijen bijre mah leah bearkose viedteldihkie. Jñh dejtie guesside mah bovtsenbearkoem bööremes demtieh jurjietamme vaarojste, dle Meyergården vaaksjodh daamtaj akte beapmoedáájrese mij soptseste bovtse lea jñjnje vielie goh jeenjesh daejnie bearkojne ektiedieh, goh bijremebearkoe jñh Joika-gaamsoeh. Manne pryövem bovtsenbearkoem jñh jeatjah polarbeapmoem raeriestidh dan daamtaj manne maahdam, jñh ij leah gñlle hiejh jñh konferansh mah daesnie orreme, mah bovtsenbearkoem beapmoekaarhtesne átneme.

– Beapmoen bijre álkoelaantesne soptsesidh lea aaj dorjeme guktie manne tjáatskelesábpoe sjiddeme kvaliteetese dejtie navradahkide manne aarkebiejjien náhtedem daesnie, gáetesne. Vuesiehtimmiem gaavhtan dle akte italijen jurjietæjja tuhtjie gaajh murreds guktie bovtsh eatnamisnie jielieh, maam berrieh jñh guktie burhvie, sjædtoeh jñh hingsh smaahkoem bearkose vadta – jñh hævvi dihte saemien kultuvre goh akte mierie dan bijre.

– *Dah njaelkieslaakan mojjiehtieh gosse bijremebearkoem áehpiedahtam goh dihte báarasommes fastfood mij gáávnese, tjöövken ávtehe Meyergården Raanesne mojjehie, Svein Jæger Hansen.*

SVEIN JÆGER HANSEN, TJÖÖVKEN ÁVTEHKE
MEYERGÅRDEN HOTELLESNE RAANESNE
GUVVIE: EVA BRÆND

BEARKOE BACONINIE JñH FRISKES SAALATINE
GUVVIE: OPPLYSNINGSKONTORÉT FOR EGG OG KIÖTT

NJAEVKIES BEAPMOE JÏH HIJVEN VAAJESH

Bovtsenbearkoe sijnje maarkedesne tseegkesávva gosse gaajkh aktöörh aarvoesvaalhtesisnie dan hearskoes jÏh mievres bearkoen bijre vaereste soptsestie, roehtsigujmie saemien kultuvresne.

Jis edtja dejtie bööremes illedahkide maarkederaajvarimmijste áadtjodh, dle daerpies aktine tjáenghkies váaroeminie maam báatsoealmetjh, sielth jÏh deallahtæjjah maetie nãhtadidh gosse dorjesidie maarkedese duekieh.

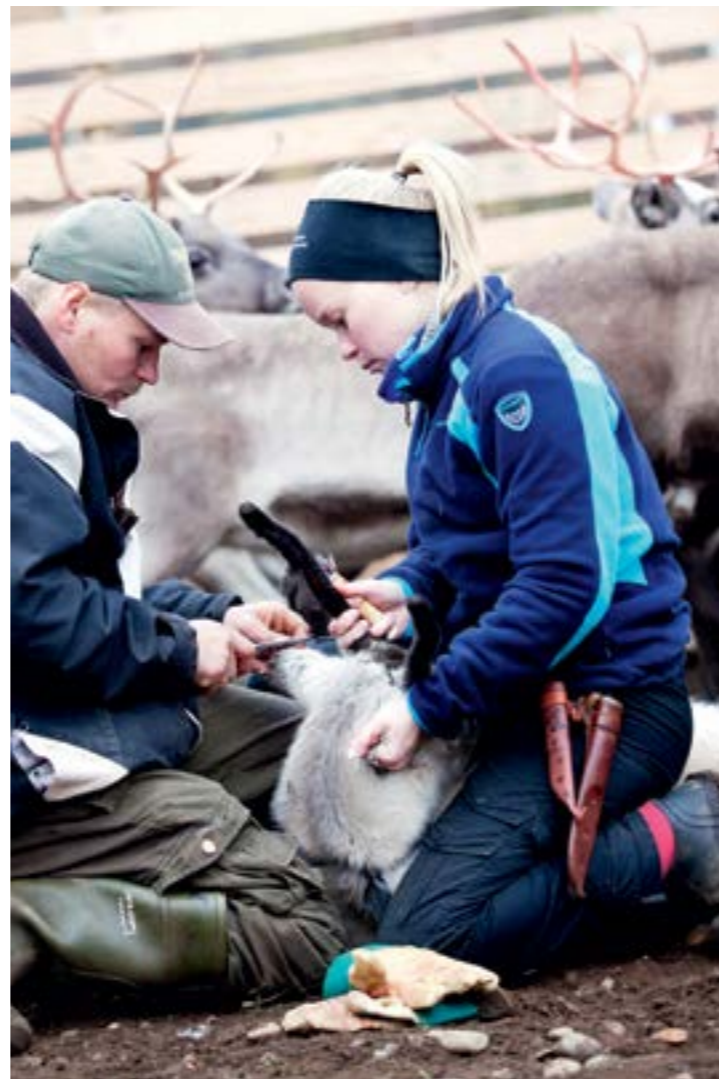
Bovtsenbearkoe lea smaahkoe vaereste, juktie bovtsie miehtjiesdajvesne gáatoeminie, jaepieboelhki ovmessie jeerehtsh dáeriedie jÏh byjreskijstie mierzkelguvvieh. Men bovtsenbearkoe aaj smaahkoe kultuvre, gárredamme aerpieviekine mah leah gellie tjuetiejaepien báeries, jÏh akte jieleviekie mij lea bovtsie daerpiesvoetide sjiehtedamme. Tjerteste daan navradahken akte histovrije, jÏh lea dorjesovveme garres, men iemie tsiehkij nuelesne – eatnemen jÏjstsh premissine: díhte hearskoes jÏh mievres bearkoe – vitnize vaeresne.

AERPIEVUEKIE JÏH ORREUSSJEDIMMIE

Jeenjesh joe tuhtjeh bovtsenbearkoe lea fryöjstehke jÏh njaelkies. Seamma tÏjjen dle badth jeenjesh sijhtie aerpieviekien gaskebiejjebeapmoeh ávtese vaeltedh, goh ruaksja jÏh bijremebearkoe gosse gÏhtjesuvvieh mah sáarhts beapmoeh dah bovtsine ektiedie. Akte vihkeles bielie barkoste maarkedesne vööste lea bíevnesh geerjehdih guktie bovtsenbearkoe jurjehdih. Edtja badth utnijidie skreejehdih orre jÏh murreds beapmoeh bovtsenbearkoste pryövedh, mah leah hijven alternatijvh dan vielie aerpieviekien beapmose.

GOERVH BOVTSENBEARKOSTE ÄNNETJI KONJAHKINE
GUVVIE: OPPLYSNINGSKONTORET FOR EGG OG KJÖTT

BOVTSENBEARKOECARPACCIO GOEBPERINIE JIH MUERJINE
GUVVIE: OPPLYSNINGSKONTORET FOR EGG OG KJÖTT

JUVNEHTAMME JOVKEMES

PLAN PÉGAU 2009 (4842701)
149,90 KR

CHAPOUTIER CÔTES DU
RHÔNE 2010 (1556501)
129,90 KR

GUIGAL CÔTES DU RHÔNE
2006 (730401)
144 KR

PERRIN CÔTES DU RHÔNE
RÉSERVE 2010 (4023801)
152 KR

RINGI FERSKPRESSET
EPMOST AV GRAVENSTEIN
ALKOHVLENAMHTAH

Matprat.no gellie bihkedassh bæjnkoehtamme gusnie bovtsenbearkoe lea dihte áejvienavradahke. Daesnie gaajhkem gaavnh, goh carpaccio bovtsenbearkoste goebperine jih muerijine, goervh bovtsenbearkoste konjahkine, jih áedtjieberkoe bovtseste cidersmeeline.

NJAEKIES BEAPMOE AAJ NJAEKIES
JOVKEMES KREAVA

Nov lea aelhie aktem galmes voelegem bovtsenbearkoe bealese jovkedh – jallh ajve klaasem tjaetseste jis aelhkebelakaan sæjhta. Seamma tjiijen dle jijnj nupieh gáávnesieh maalestahkem ánneti buerebe darjodh dejnie maam klaasine gurkie, dovne gosse vijnen jih alkohovlenamhtah jovkemesen bijre.

Bovtsenbearkoe akte tjielke smaahkoe vijreste, men seamma tjiijen lyjnehkáppboe jih tjaebpebe goh dovne sjáarhte jih riexsege. Gellie sáarhts vijnh mah daejtie smaahkojde sjiehtieh, jih ij daarpesjh dovres sjídtedh.

Jon-Frede Engdahl aktem aelhkies Cotes du Rhone juvnehte. Akte jeatjah fraanske klassihkere lea dah Hermitage-vijnh. Akte hijven raerie lea baajedh dejtie veaksahkommes vijvide Italijeste árrodh.

Aaloste jih juvseste, dle gujht dah mah Leah eeplijste dorjesovveme mah bööremes beapmose sjiehtieh, jih mej gaskem jeanatjomes veeljedh. Akte aktanimmie dehtie mij lea sietiesligke jih suvriesligke smaahkoem nænnoste, jih dihte vihth nænnoste magkeres beapmoem datne veeljh fierhten jovkemasse.

Bovtsenbearkose Carlote Ringi Ringi gárd og bærpreseri'esne Bærumesne aktem gravensten juvnehte, mij lea suvriesligke, veaksehke jih jorpe, men hijven sietiesvoetine, jih hijvenlaakan vijresmaahkoe bealese sjehta.

05

AKTE DAERPIES LAAVENJOSTOE

Profesjovnelle markededoekeme soejkesjen mietie, histovrijesoptsestimie jñ jearsoes laavenjostoe gaajhki aktööri gaskem aarvoesvaalhtesisnie edtjeh aktem jaabnan doekemem jñ bovtsenbearkoem reaktoe åasine vedtedh dej bætiji jaepiej.

Maarkedemoenehtse lea tseegkesovveme latjkoeguejmijste: båtsoe jñ staate, goh akte bielie Båtsoeburriejlatjkoste. Åejvielaavenjasse lea gorredidh guktie bovtsenbearkoe hijven tsåatskelesvoetem åådtje, jñ råajvarimmiejgumie viehkietidh mah darjoeh guktie utnije-jñ proffemaarkedede bearkoem åestieh. Ulmie dej råajvarimmiejgumie mejgumie nearhka, lea uvtemes lissiehtidh jienebh bovtsenbearkoen mietie gihtjeh. Seamma tñjjen edtjebe aktem sijjiem bigkedh mij aktem doekemem guhkiem gorrede, jñ markede jaabnan bearkoen mietie gihtjie.

Båtsoe dñhte, staatine ektine mij beetnehvierhtieh buakta daan barkose. Latjkoejaepien 2012/13 dle tjåanghkan 4,1 millijovnh kråvnah vierhtine.

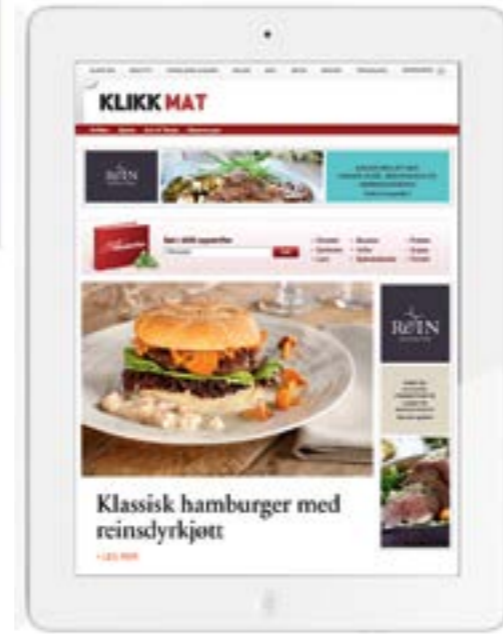
Maarkedemoenehtse Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) (Munnien jñ bearkoen bñvnesekontovre) nåhtede goh strategeles laavenjostoegegumie dejtje kampanjidie mah leah utnijidie ussjedamme. Daah kampanjh jeanatjomesem budsjedteste vaeltieh jñ

leah tjaktjen, jåvlen jñ påsken. Dah leah boelhkhsosse utnije sæjhta bovtsenbearkoem beapmoekaarhtesne utnedh.

Sielth jñ aarkebiejjevaaroebovrh veele bñvneskampanji bijre åadjoeh guhkiem åvtelen dah aelkieh, guktie dah maehtieh jñst darjomh biejedh kampanjeboelhki vööste. Lissine dle Maarkedemoenehtse proffemaarkedinie barka.

Histovrijem soptsestidh bovtsenbearkoen bijre jñ vielie åtnose skreejredh lea akte laavenjostoeprojekte. Maarkedemoenehtsen barkoe maahta ajve lyhkesidh gosse jurjehimmiesielth, deallahtæjjah, bovrh jñ båtsoeburrie aaj viehkietieh.

Maarkederaajvarimmieh leah jñnje, goh bovtsenbearkoen bijre soptsestidh Gaskeviermesne jñ TV'esne, orre bñhkedassh sæjrosne matprat.no bæjhkoehidh, PR'ine barkedh ovmessie meediji vööste, gusnie båtsoe jñ bovtsenbearkoe leah jarngesne.

VITNIJE VAERESNE

Juktie bööremes illedahkem åadtjodh maarkederåajvarimmijste, dle akte tjåenghies govlehtimmiesijjie evtiesovveme maam Maarkedemoenhtse nåhtede. Båatsoeburrieh, jurjiehtimmiesielth jih deallahtæjjah aaj maehtieh daam nåhtadidh.

Leavloe biejesåvva bovtsenbearkoem åehpiedehtedh goh dñhte mievres jih hearskoes bearkoe vaereste, goh akte hijven veeljeme hijven sielskesne. Bovtsenbearkoe goh navradahke aktem kultuvrem jih historvrijem åtna jih lea dorjesovveme garre, men iemie tsiehkies nuelesne, eatnemen jñtsh premissine. Dannasinie nåhtadibie dñjvesem «Vitnije vaeresne».

Læhkoes maarkededoekeme tsihkestahta maarkedesne åahpenidh, jih hijven govlesadteme abpe aarvoesvaalhtesen tjñrrh – voestegh båatsoeburrien jih leekedimsgåetiej gaskem jih dah mah bearkoem jurjiehtieh, dan mænngan deallahtæjjajgujmie, restauranth jih hotellh jih minngemosth utnijinie.

Gaajhkesh maehtieh dam minngemosth illedahkem tsevtisedh. Daate maarkedegjetegærja voejhkele vuesiehtidh gaajhkesh maehtieh aktem råállam spjeledh jih joekehtsem darjodh.

10 GYHTJELASSH DUTNJIEN GUHTE LEA BÅATSOEBURRIE, MEJNIE MAAHTA USSJEDIDH:

1. MAH BOVRH DOV LÏHKEMES DAJVESNE DORJESH BOVTSESTE DUEKIEH?
2. MAH DORJESH GÅÅVNESIEH, JÏH MEJSTIE DARJOJIJSTIE?
3. GUKTIE DORJESIDIE ÅEHPIEDAHTEME BOVRESNE?
4. MAH BYÖPMEDSSIJJIEH BOVTSENBEARKOEM BEAPMOEKAARHTESNE UTNIEH?
5. MAH SÅARHTS BEAPMOEH GÅASSOEHTIEH?
6. GUSNIE JÏH GIE HISTOVRIJEM BOVTSENBEARKOEN BÏJRE SOPTSESTE UTNIJASSE?
7. GUSNIE MAAHTA VIELIE BOVTSENBEARKOEM DOEKEDH?
8. MAH LEAH ÖÖRNEDIMMIEH (FESTIVAALH JALLH MAARHNAH) MAH LIN BYÖREME BOVTSENBEARKOEM BEAPMOEKAARHTESNE UTNEDH?
9. GUKTIE SÏELTE, MISSE DATNE BOVTSIDE DOEKH, BOVTSENBEARKOEM MAARKEDESE DUAKA?
10. MAAM DATNE LIH SÏJHTEME DARJODH JUKTIE DOEKEMEM BOVTSENBEARKOSTE EADTJOESTIDH?

HAA MOE: STRØMME THRONDSSEN DESIGN
GUVVIE: TOM GUSTAVSEN
SÁMEGILLI JORGALAN: BERIT MARGRETHE OSKAL

REIN

HELTEN PÅ VIDDA

Markedsutvalget for reinkjøtt
Reindriftsforvaltningen. Pb 1104. 9504 Alta
Tellefoevne 78 45 70 20

markedsutvalget@reindrifft.no

